

In deze column willen wij aandacht schenken aan bekende en onbekende architecten en hun bouwwerken die in de buurtschap de afgelopen eeuw hebben gebouwd. Mooi of lelijk, klein of groot zijn voor ons niet belangrijk; het enige dat telt is dat het onroerend goed ontroert.

Wij beginnen met een tweetal villa's die in het begin van de vorige eeuw door architect ir. J.H.W. [Willem] Leliman [1878-1921] in de buurtschap zijn gebouwd. Een boeiend en veelzijdig persoon.

Architect Willem Leliman werd geboren in Amsterdam als zoon van architect - publicist J.H. [Jan] Leliman. Zodoende raakte Willem al snel geïnteresseerd in zijn vaders werk en kopieerde hij op jeugdige leeftijd zijn architectuurschetsen. Na zijn middelbare school ging hij naar de opleiding tot bouwkundig ingenieur aan de Polytechnische School in Delft. Nu de Technische Universiteit Delft (TUD), afdeling Bouwkunde.

In 1900 begon Willem zijn architectenloopbaan in Amsterdam, later zou hij zich in zijn zelf ontworpen huis in Baarn, annex bureau, gaan vestigen (1917). Hier zou hij slechts enkele jaren tot aan zijn dood wonen en werken.

Gedurende zijn korte carrière was hij zeer actief op het cultureel en maatschappelijk terrein. Zijn gebouwde oeuvre bestaat uit bijna tweehonderd werken, daarnaast schreef hij een aantal boeken en honderden artikelen. Hij was nauw betrokken bij

Ontroerend

de Maatschappij ter bevordering van de Bouwkunst, was jurylid bij verschillende prijsvragen, redigeerde het architectuurblad 'De Bouwwereld', was één van de oprichters van de Bond Heemschut en bestuurslid van de ANWB, waarvoor hij de bekende wegwijzer 'paddestoel' voor fietsers ontwierp.

Willem was de eerste architect die in 1912 ideeën lanceerde voor de oprichting van een architectuur museum. Ruim driekwart eeuw later zou dit

museum onder de naam van het Nederlands Architectuurinstituut [NAI] gerealiseerd worden in Rotterdam [1988].

Het zwaartepunt in zijn architectonische werk ligt op de woningbouw en met name villa's. Daarnaast bouwde hij enkele bedrijfsgebouwen en een paar kerken. Hij was een pionier op het gebied van de volkshuisvesting waarbij de 'tuinstadgedachte', overgewaaid uit Engeland, zijn grootste inspiratiebron vormde. Voor zijn villa's

Villa Conifera (foto rechts)

Opdrachtgever voor deze villa was J.D.B. Olie uit Bloemendaal (f 10.400,-). De villa bestaat uit twee lagen, een begane grond en een verdieping. De buitenkant is wit gepleisterd en heeft een gebroken schilddak. De voorgevel heeft aan de linkerkant een serre en aan de rechter openslaande deuren. De ingang bevond zich in de achtergevel die symmetrisch is opgebouwd. In 1919 is de rechter zijgevel van de villa door Leliman uitgebreid met een herenkamer en een daarmee verbonden veranda. Tegelijkertijd werd de voorgevel symmetrisch gemaakt door twee topgevels te bouwen met ieder een fronton bekroning. Vanwege haar klassieke uitstraling en detaillering [neo – empirestijl] is de villa opgenomen in het Monumenten Inventarisatie Project [MIP] van de Rijksdienst voor Monumentenzorg.

Villa Onze Knollentuin

Opdrachtgever voor deze woning was W.L. Sanson uit Rotterdam en de bouwsom bedroeg f 12.450. Ook deze villa bestaat uit twee bouwlagen, een begane grond en een verdieping, met een schilddak. De hoofdingang bevindt zich, asymmetrisch uit het midden van de gevel, in een torenpartij met tentdak. De achtergevel is symmetrisch ingedeeld, voorzien van tuindeuren met luiken en heeft daardoor een representatieve uitstraling. De oorspronkelijke veranda aan de achtergevel is bij een verbouwing in 1954 verwijderd. Naderhand is de naam van de villa gewijzigd in Tamarinde en vervolgens in Groot Have. Eveneens is deze villa opgenomen in het MIP.

Maarten van der Kloet

goed

vond hij zijn voorbeelden niet alleen in Engeland maar ook in Duitsland en Zwitserland. In zijn architectuurpraktijk streefde hij naar een vermaatschappelijking van zijn beroep; deze diende volgens hem bij te dragen aan de kwaliteit van de woonomgeving. Ook in Bosch en Duin heeft Leliman twee villa's gebouwd.

De oudste villa Conifera [1910] staat aan de Taveernelaan 10 en villa Onze Knollentuin [1911], aan de Biltseweg 13.

De naam **Leliman** is verbonden aan een aantal instellingen, zoals: De Leliman vereniging.

Vrienden vereniging van het NAI, opgericht in 1989. Het Leliman stipendium. Een geld bedrag dat door de vereniging Leliman aan een persoon of instelling wordt geschonken die zich verdienstelijk maakt voor het NAI.

De Leliman plaquette. Een cadeau, dat door de betrokkenen in het bouwproces aan een ander uit dat proces kan worden geschonken, in de vorm van een plaquette die aan de gevel van een pas opgeleverd gebouw kan worden bevestigd.

Literatuur:
Blijdenstein, R. Zeist, groei en bouw (Den Dolder en Bosch en Duin), Zeist 1984 (Een inventarisatie van waardevolle gebouwen en gebieden).
Pey, I. en T. Boersma (red.), J.H.W. Leliman (1878 – 1921) architect en publicist, Rotterdam 1997 (Stichting Bonas en Nederlands Architectuurinstituut, bibliografieën en oevrelijsten van Nederlandse architecten en stedenbouwkundige).

Uw koers al bepaald op financieel gebied?

Kom langs voor meer informatie of bel voor een vrijblijvend financieel adviesgesprek.

FORTIS BANK De bank van vandaag

Fortis Bank, Utrechtseweg 88, 3702 AD Zeist. Telefoon (030) 698 44 44